

Голий Роман. «Ведомости об отступниках» как исторический источник конфессиональных конверсий в 30-е годы XIX ст. (на примере Волынской губернии). В статье проанализирован информационный потенциал документирования конфессиональных трансформаций в Волынской губернии. В частности рассмотрены случаи переходов из православия в греко-католичество и католичество в условиях антикатолической политики в Российской империи в 30-х годах XIX ст. Выяснено, что в Волынской губернии весомыми центрами конверсии православных прихожан были католические и униатские парафии, где служили монахи. Основаниями для включения лица в перечень «отступников» были: сведения о православном крещении лица; записи в церковных книгах о принятии лицом таинств в православном храме; информация о бывшей принадлежности лица к православию. Волынская консистория позволяла вычеркивать католиков из перечня «отступников» в таких случаях: 1) по просьбе уездного духовного правления, при категорической неуступчивости «отступников»; 2) из-за отсутствия в православных парафиях документальных доказательств принадлежности таких лиц к православию.

Ключевые слова: православие, греко-католичество, римо-католичество, Волынская губерния, государственная политика.

Holiy Roman. «The Lists About Apostates» as a Historical Source of Confessional Conversions in 30th Years of XIX Century (on the Example of the Volyn Province). In the article analyzed the information potential of documenting the religious transformations in the Volyn province is. In particular, we consider the cases of transition from Orthodoxy to the Greec-Catholicism and Catholicism in the conditions of anti-Catholic policy in the Russian Empire in 30-ies of 19th century. It was found out that in the Volyn province the ponderable centers of conversion of the Orthodox parishioners were catholic and greco-catholic parishes, where monks served. By grounds for including of person to the list «of apostates» were: information about Orthodox of christening person; records in church books on an acceptance by the face of mysteries in the Orthodox temple; information about former belonging of person to Orthodoxy. The Volyn consistory allowed to delete catholics from the list «of apostates» in such cases: 1) at the instance of district spiritual rule, at categorical obstinacy «of apostates»; 2) because of absence in the Orthodox parishes of documentary proofs of belonging of such persons to Orthodoxy.

Key words: Orthodox, the Greec-Catholicism, Rome-Catholicism, the Volyn province, public politics.

Стаття надійшла до редколегії
26.04.2013 р.

УДК 070 (09)(477.82)«XVIII–XIX»

Ірина Міляевич

Волинські сільськогосподарські журнали початку XX ст.

Висвітлено історію сільськогосподарських журналів Волині початку XX ст., схарактеризовано їх жанрово-типологічний склад, функціональні особливості, тематичний діапазон публікацій, а також зазначено місце зберігання.

Стаття написана на основі суцільного перегляду повних комплектів волинських періодичних видань, використання архівних документів та раритетних джерел.

Ключові слова: періодичні видання, Волинь, сільськогосподарські журнали, історія, краєзнавство.

Постановка наукової проблеми та її значення. Фахові періодичні видання¹ були другим за чисельністю типом волинської преси XIX – початку XX ст. [1]. До цієї групи належить 19 видань: вісім журналів та 11 бюлетенів. У Волинській губернії у XIX – на початку XX ст. видавалися фінансово-економічні, сільськогосподарські, медичні, природничо-наукові, військові та транспортні журнали і бюлетені. Часописи сільськогосподарської тематики становили 26,3 % фахових періодичних видань і були представлені чотирма журналами і одним бюлетенем.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Більшість із цих видань сьогодні є бібліографічною рідкістю і зберігається здебільшого тільки в національних бібліотеках Російської Федерації. Віддаленість цих

© Міляевич І., 2013

¹ До типу «фахові періодичні видання» відносять газети, журнали і бюлетені, створені задля передачі спеціалістам певного профілю професійних знань, потрібних їм у практичній діяльності, та для підвищення їх професійного рівня.

фондосховищ від українських науковців, напевне, стали причиною того, що цей сегмент волинської преси залишився абсолютно не дослідженим у краєзнавстві та історії вітчизняної журналістики. Крім монографії автора [1], у нинішній час трапляються лише поодинокі публікації, присвячені окремим часописам цієї групи. Серед них виділяється своєю ґрунтовністю стаття київських пресознавців В. Бондаренко та Н. Сидоренко, присвячена журналу «Голос пчеловода» [2]. Побіжно згадуються журнали «Голос пчеловода» і «Сельско-хозяйственная хроника Волинской губернии» в оглядових публікаціях Н. Сидоренко, Н. Сарапин [3; 4]. Більш повною є бібліографічна розробка цього сегмента волинської преси. Майже всі сільськогосподарські журнали Волині зафіксовані у ґрунтовному бібліографічному покажчику Російської національної бібліотеки (РНБ) [5] та продубльовані в бібліографічних покажчиках М. Бойка з Канади [6] та українських авторів Ю. Лащука, Г. Бухало, О. Ошуркевича [7]. У зазначених джерелах подається тільки бібліографічний опис періодики без будь-яких анотацій та історичних довідок. Тому **мета** нашої статті – комплексно проаналізувати сільськогосподарські журнали Волині початку ХХ ст. (до 1917 р.) на основі суцільного перегляду комплектів періодичних видань, використання документів українських та російських архівів, раритетних джерел початку ХХ ст.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У Волинській губернії на початку ХХ ст. видавалося п'ять періодичних видань сільськогосподарської тематики. Серед них можна виділити загальногалузеві (присвячені проблемам розвитку сільського господарства загалом) та вузькогалузеві (у яких порушувалися питання розвитку окремих ланок сільського господарства) журнали. Така увага до проблем сільськогосподарської тематики не випадкова, бо 78 % населення Волині в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. було зайнято в сільськогосподарському виробництві [8, с. 309]. За допомогою фахових періодичних видань можна було сприяти ефективному розвитку сільського господарства, допомагати впроваджувати передові методи та технології сільськогосподарського виробництва, поширювати правові знання для захисту інтересів місцевих виробників сільськогосподарської продукції, інформувати їх про ситуацію на ринках збуту, ціни, тактику конкурентів тощо.

На початку ХХ ст. з'явилося два загальногалузевих сільськогосподарських періодичних видання: «Известия Луцкого общества сельского хозяйства» та «Сельско-хозяйственная хроника Волинской губернии».

Журнал «Известия Луцкого общества сельского хозяйства» (Луцьк, 1907–1914 рр.) започаткувало однойменне товариство в 1907 р. [9]. Луцьке товариство сільського господарства було створене в 1901 р., на 1 січня 1911 р. воно нараховувало 458 членів, більшість із них була поляками. І це не випадково, бо землі Волинської губернії до кінця ХVІІІ ст. входили до складу Польщі. Тому на території губернії залишилося багато польських дворян-землевласників. Крім того, родючі землі краю притягували поляків-колоністів. У зв'язку з цим на початку ХХ ст. 6,16 % населення губернії становили поляки [10, с. 36–37], переважна більшість яких проживала в сільській місцевості і була зацікавлена в розвитку сільського господарства. У роботі часопису активну участь брали також члени Володимир-Волинського сільськогосподарського товариства (у 1911, № 2 – 1913, № 2 роках журнал навіть мав назву «Известия Луцкого и Владимир-Вольнского сельско-хозяйственных обществ»).

Редакторами часопису були провідні фахівці губернії в галузі сільського господарства (Е. М. Гродзький та І. С. Балінський), що забезпечило надзвичайно високий його фаховий рівень. Ініціатором створення журналу і першим його редактором був дворянин, вчений-агроном Едмунд Мечиславович Гродзький. Проживаючи з 1906 р. в Луцьку, молодий чоловік (на той час йому виповнився 31 рік) активно долучився до діяльності Товариства, став його секретарем. Добре знаючи проблеми розвитку сільського господарства регіону та інформаційні потреби працівників цієї галузі, редакція журналу під керівництвом Е. М. Гродзького дуже чітко продумала його програму. Крім практичних статей із питань розвитку сільського господарства, рільництва, садівництва, бджільництва тощо, подавалося багато матеріалів із питань організації сільського господарства, відомості про нові технології сільськогосподарського виробництва в Росії та за кордоном, креслення й фотографії нових сільськогосподарських машин та механізмів.

Одне із головних завдань журналу полягало в тому, щоб подати читачам основні відомості про попит і пропозицію сільськогосподарських продуктів, знярядь і матеріалів, щоб наблизити виробництво до споживача. Тому значне місце в журналі займають реклама, інформація про ціни, ринки збуту сировини тощо.

Більша частина матеріалів друкувалася російською мовою, хоча й опубліковано багато статей польською. Всі оголошення подавалися двома мовами – польською і російською.

Виходив журнал двічі на місяць у типо-літографії М. Л. Гройса у Луцьку на вул. Шосейній. Він видавався на якісному папері, був багато ілюстрований. Проіснував до жовтня 1914 р., хоч мав в останні роки чимало фінансових проблем [11; 12]. Нині майже повний комплект цього надзвичайно цікавого з краєзнавчого погляду видання зберігається в РНБ. В Україні багато номерів за різні роки є тільки у фонді Волинської універсальної наукової бібліотеки імені Олени Пчілки (ВОУНБ)¹.

У 1910 р. сільськогосподарський відділ Волинської губернської управи у справах земського господарства для інформування читачів про стан розвитку сільського господарства в губернії починає видавати щомісячний бюлетень «Сельско-хозяйственная хроника Волынской губернии» (Житомир, 1910–1915 рр.) [13]. Його редактором був голова Волинської губернської управи у справах земського господарства В. Є. Дверницький.

Спочатку бюлетень був запланований як сільськогосподарський журнал. У 1910 р. кожний номер журналу складався з офіційної і неофіційної частин. В офіційній частині друкувалися циркуляри і проекти Волинської земської управи, постанови Волинського губернського комітету у справах сільського господарства, дані про витрати на розвиток сільського господарства, хроніка діяльності Волинської губернської земської управи з розвитку сільського господарства тощо.

У неофіційній частині зазвичай вмішувалися авторські статті з проблем розвитку сільського господарства на Волині, узагальнювальні статті, які характеризували стан розвитку сільського господарства за певний період часу, розкривали його позитивні й негативні сторони, визначали способи вирішення проблем, а також матеріали оглядового характеру про стан сільського господарства в губернії за місяць, які супроводжувалися статистичними даними. Ці матеріали містять надзвичайно цікаву інформацію про структуру сільського господарства в губернії, розподіл сільськогосподарських культур на території губернії, їх урожайність тощо.

У 1911–1914 рр. журнал був замінений поточними статистичними бюлетенями із загальним підзаголовком «Текущая сельско-хозяйственная статистика». Ці видання виходили сезонно і відповідно до цього мали інші назви: «Состояние озимых посевов в Волынской губернии к 15 апреля 1912 года», «Урожай озимых и ранних яровых хлебов и трав в Волынской губернии в 1912 году», «Состояние сельского хозяйства в Волынской губернии к 1 июля 1913 года» та ін.

1915 р. видання відновилося під попередньою назвою, але це вже був не журнал, а статистичний бюлетень. У номерах за 1915 р. уже немає поділу на офіційну і неофіційну частини, немає також авторських статей. Майже весь зміст часопису складають статистичні матеріали про розвиток сільського господарства, таблиці з цінами на сільськогосподарську продукцію (це було особливо актуально в період війни), а також дані про шкоду, яку завдали розвиткові сільського господарства військові дії на території губернії.

Найповніші комплекти цього бюлетеня зберігаються у РНБ та НБУВ, але поодинокі номери є у ВОУНБ, ЖОУНБ, ЛНБС, державних архівах Рівненської та Волинської областей.

Крім загальногалузевих сільськогосподарських періодичних видань, у губернії виходили ще три вузькогалузеві часописи. Два з них були присвячені проблемам розвитку хмелярства: «Бюллетень Волынского общества хмелеводства о состоянии хмелевых плантаций в Волынской губернии» (Житомир, 1914–1915 рр.) та «Листок хмелевода» (Житомир, 1911–1917 рр.) [14]. Обидва часописи видавали волинські товариства хмелярів (Волинське товариство хмелярства та Житомирське ощадно-позичкове товариство хмелярів) з метою сприяти розвитку традиційної для Волині галузі сільського господарства, запобігати її занепаду, допомагати виживати в жорстких умовах боротьби за ринки збуту сировини на внутрішньому та європейському ринках.

Редактор журналу «Листок хмелевода» Іван Іванович Засухін – старший інструктор із хмелярства у Волинській губернії, провідний спеціаліст із хмелярства не тільки на Волині, а й у Російській

¹ Для того, щоб знайти примірники періодичних видань, авторка обстежила фонди Бібліотеки Російської академії наук, Національної історичної бібліотеки України, Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського (НБУВ), Національної парламентської бібліотеки України, Російської національної бібліотеки (РНБ), Науково-довідкової бібліотеки Центральних державних архівів України, Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника (ЛНБС), Рівненської, Волинської та Житомирської обласних наукових бібліотек, Російського державного історичного архіву, Центрального державного історичного архіву України, Державних архівів Волинської, Рівненської та Житомирської областей, Рівненського та Волинського краєзнавчих музеїв.

імперії загалом. Він – автор кількох цінних книжок: «Хмелеводство и пивоварение в России и за границей» (Петроград, 1916), «Хмелеводство» (Петроград, 1906), «Хмелеводство» (Москва, 1912).

Основним завданням журналу було подати зацікавленим особам інформацію про стан хмелевого ринку в Росії і за кордоном, про ціни на хміль, допомогти вирішити питання щодо умов збуту цієї продукції та експорту російського хмелю за кордон. На Волині такий журнал був украй потрібним, бо на початку ХХ ст. розгорнулася жорстка боротьба за ринки збуту сировини. Німецькі хмелеторговці один за одним захоплювали ринки збуту хмелю в Європі і встановлювали монополію на торгівлю цією культурою. Слід було допомогти волинським хмелярам залишитися «на плаву», зорієнтуватися в жорстких умовах боротьби. А для цього потрібно було володіти інформацією про стан хмелярства в Російській імперії і за кордоном, про вимоги до хмелю в різних країнах, увійти в безпосередній контакт зі споживачами, знайти ринки збуту товару, знати ціни на хміль. Відповіді на ці питання давав журнал «Листок хмелевода», дуже популярне й успішне періодичне видання. До того ж, це був єдиний у Російській імперії друкований орган хмелярів.

Часопис, крім комерційної, мав ще й практичну цінність для хмелярів. Тут друкувалися цікаві статті з питань розведення та обробки хмелю, умов його зберігання, боротьби зі шкідниками тощо, а також інформаційні замітки про поточну діяльність товариств та інших громадських організацій, які спеціалізувалися на хмелярстві.

Обидва журнали не мали чіткої періодичності, випуск номерів визначався потребами розвитку хмелярства. У сезон хмелярства (липень–вересень) виходило по декілька номерів на місяць, в інші періоди – один на два–три місяці. Редакція завжди повідомляла читачів, коли вийде наступний номер.

Один журнал – «Голос пчеловода» [15; 16] – був присвячений проблемам розвитку бджільництва. На Волині, як і загалом в Україні, інтенсивний розвиток бджільництва почався в кінці ХІХ – на початку ХХ ст., особливо напередодні Першої світової війни [17, с. 105; 8, с. 309]. Організуються перші промислові пасіки, хоч 90 % вуликів належало індивідуальним господарям.

Журнал «Голос пчеловода» видавався в Житомирі від січня 1913-го до серпня 1915 р. Його редакція прагнула створити на Волині серйозний діловий орган бджолярів практичного спрямування, тому журнал мав підзаголовок «Ежемесячный деловой пчело-промышленный журнал». У редакторській статті, уміщеній у першому номері часопису [18], зазначалося: «...мы имели бы своей целью создать в России серьёзный, деловой пчеловодческий орган, который носил бы исключительно практический характер и являлся бы полезным руководством для широкого круга читателей. Редакция ставит себе важнейшей задачей разработку вопросов научного, практического и промышленного пчеловодства» [18, с. 1].

Основні рубрики журналу: 1. На медових ринках (ціни, товар); 2. Кооперація; 3. Наука і практика (питання наукового та промислового бджільництва); 4. Закони та законопроекти; 5. Стан бджільництва (в різних губерніях Російської імперії); 6. Промисловість (промислове бджільництво); 7. Статистика; 8. Новинки у бджільництві; 9. Бібліографія; 10. Відповіді, поради; 11. Хроніка; 12. Довідковий відділ. Згодом програма журналу трохи розширилася: друкувалися підсумки медозборів, листування з читачами, статті про використання меду в домашньому вжитку, рецепти страв із меду.

«Голос пчеловода» був прекрасним фаховим журналом. На його сторінках розміщувалися й офіційні документи (закони та законопроекти з бджільництва), і наукові, проблемні статті з розвитку цієї галузі. Проте найбільше уваги журнал приділяв практичним аспектам пасічництва. Він регулярно інформував читачів про розвиток бджільництва в різних губерніях Російської імперії та стан медових ринків, подавав поради для підвищення ефективності виробництва, вмщував матеріали про нові технології в галузі тощо.

Діяльність журналу була добре організована з позицій сучасного менеджменту й маркетингу. Наведемо декілька доказів. Часопис мав широку мережу кореспондентів у різних регіонах Російської імперії і за кордоном, які збирали необхідні для видання відомості: про стан медових ринків, ціни на мед та продукти бджільництва, темпи їх продажу і пропозицію, нові технології бджільництва. При головній конторі журналу (за адресою: м. Житомир, Старий гончарний провулок, 33) функціонував книжковий склад із книжками і журналами сільськогосподарської тематики, переважно з бджільництва. Для інформування пасічників про наявну там літературу редакція журналу в рубриці «Бібліографія» постійно вмщувала списки книг «Краткий каталог книжного склада при главной конторе

журнала «Голос пчеловода»». А використання редакцією засобів журнальної реклами фахівці вважають зразковим [2].

Зміст часопису та його форма (обсяг – 20–48 сторінок; наявність обкладинки; безкоштовні додатки у вигляді книг і брошур (наприклад, «Медовые пряники: практическое руководство к домашнему приготовлению пряников и печений» І. І. Ковальова (Житомир, 1914 р.)) привертати увагу вітчизняних і зарубіжних передплатників. До речі, передплатна ціна, порівняно з іншими журналами, була досить низькою: 2 руб., за кордон – 3 руб. на рік, а в роздріб один його номер коштував 20–25 коп. Вдале вирішення організаційних і фінансових проблем забезпечило журналу міцну матеріальну базу, стабільне та порівняно тривале існування. З 11 журналів, що їх видавали приватні особи¹ на Волині, тільки два журнали («Законоучитель» і «Голос пчеловода») мали такі сприятливі умови існування. Інші ж скаржилися на збитковість видання, відсутність належної кількості передплатників, постійні фінансові проблеми і швидко банкрутіли [1, с. 95–96]. Читачами «Голоса пчеловода» були і керівники промислового бджільництва, і пасічники-любителі.

На жаль, це надзвичайно цікаве й корисне видання повністю збереглося тільки в РНБ, а № 8–11 за 1913 р. – у фонді НБУВ.

Висновки. Отже, на початку ХХ ст. у Волинській губернії видавалася декілька різноманітних за тематикою й цільовим призначенням сільськогосподарських журналів та бюлетенів. Вони відображали структуру сільськогосподарського виробництва, сприяли ефективності його розвитку, вміщували корисні поради з різних галузей сільського господарства, допомагали зорієнтуватися в ринках збуту сировини та цінах на неї. Цей сегмент волинської преси є унікальним джерелом краєзнавчої інформації і потребує подальшого поглибленого вивчення.

Джерела та література

1. Мілясевич І. В. Періодичні видання Волинської губернії ХІХ – початку ХХ століття : іст.-бібліогр. дослідж. / І. В. Мілясевич ; Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника ; наук.-дослід. центр періодики. – Львів : [б. в.], 2004. – 376 с.
2. Бондаренко В. Використання засобів журнальної реклами на прикладі житомирського видання «Голос пчеловода» (1913–1915 рр.) / В. Бондаренко, Н. Сидоренко // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. – Львів : [б. в.], 2003. – Вип. 11. – С. 626–634.
3. Сидоренко Н. Становлення і розвиток преси Волинської губернії / Н. Сидоренко, Н. Сарапін // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. – Львів : [б. в.], 2002. – Вип. 10. – С. 11–16.
4. Сарапін Н. Періодика Волинської губернії 1838–1917 рр. / Н. Сарапін // Українська періодика: історія і сучасність : доп. та повідом. VII Всеукр. наук.-теор. конф. – Львів : [б. в.], 2002. – С. 62–64.
5. Библиография периодических изданий России, 1901–1916 : в 4 т. / сост. Л. Н. Беляева, М. К. Зиновьева, М. М. Никифоров – Л. : [б. и.], 1958–1961.
6. Бойко М. Бібліографія періодики Волині / М. Бойко. – Блюментон : Волин. видав. фонд, 1982. – 156 с.
7. Періодичні видання Волині, Полісся, Підляшшя та Холмщини (1836–1944) : бібліогр. покаж. / уклад. Ю. Лашук, Г. Бухало, О. Ошуркевич. – Львів : [б. в.], 1994. – 52 с.
8. Волинь // Енциклопедія українознавства: словникова частина. В 11 т. Т. 1. – К. : [б. в.], 1993. – С. 303–310.
9. Центральний державний історичний архів України, ф. 1335, оп. 1, спр. 741, арк. 204–214.
10. Чорний С. Національний склад населення України в ХХ сторіччі / С. Чорний. – К. : Картографія, 2001. – 86 с.
11. О пособиях Луцкому обществу сельского хозяйства // Доклады Волынского губернского земского собрания третьей очередной сессии. – Житомир : Волын. губерн. тип., 1913. – С. 91–92.
12. По ходатайству Луцкого общества сельского хозяйства о субсидии на издание журналов общества // Журналы Волынского губернского земского собрания 11-ой очередной сессии 1, 9–13 февр. 1913 г. – Ровно : Тип. Ровен. уезд. земства, 1913. – С. 60.
13. Об издании сельскохозяйственной хроники // Журналы Волынского губернского комитета по делам земского хозяйства VII годичного собрания : 30 сентября – 8 октября 1910 г. – Житомир : Тип. т-ва Н. А. Бродович, 1910. – С. 87.
14. Російський державний історичний архів (РДІА), ф. 776, оп. 17 (1911), спр. 299, арк. 1–2, 5–7.
15. РДІА, ф. 776, оп. 17 (1912), спр. 523, арк. 1–2.
16. РДІА, ф. 776, оп. 17 (1913), спр. 498, арк. 1–2.

¹ Серед 63 приватних видавців волинської преси ХІХ – початку ХХ ст. тільки один редактор-видавець журналу «Голос пчеловода» Ігнатій Іванович Ковальов був селянином [1, с. 97].

17. Бджільництво // Енциклопедія українознавства: словникова частина. В 11 т. Т. 1. – К. : [б. в.], 1993. – С. 104–105.
18. Ковалёв И. И. По вопросам программы журнала «Голос пчеловода» / И. И. Ковалёв // Голос пчеловода. – 1913. – № 1. – С. 1–4.

Милясевич Ирина. Волинские сельскохозяйственные журналы начала XX века. Изложена история сельскохозяйственных периодических изданий Волыни начала XX в., охарактеризованы их жанрово-типологические и функциональные особенности, редакционно-издательский состав, тематический диапазон публикаций, а также указано их нынешнее место нахождения. Анализируются общепрофессиональные и узкоотраслевые журналы и бюллетени «Известия Луцкого общества сельского хозяйства» (Луцк, 1907–1914), «Сельско-хозяйственная хроника Волынской губернии» (Житомир, 1910–1915), «Бюллетень Волынского общества хмелеводства о состоянии хмелевых плантаций в Волынской губернии» (Житомир, 1914–1915), «Листок хмелевода» (Житомир, 1911–1917) и «Голос пчеловода» (Житомир, 1913–1915). Статья написана на основе сплошного просмотра полных комплектов волинских периодических изданий, использования архивных документов и раритетных источников из фондов библиотек и архивов не только Украины, но и России, в частности Российской национальной библиотеки, Библиотеки Российской академии наук и Российского государственного исторического архива.

Ключевые слова: периодические издания, Волынь, сельскохозяйственные журналы, история, краеведение.

Milyasevych Iryna. Volyn' Agricultural Journals of the Beginning of the XX Century. The history of Volyn agricultural periodicals in the early twentieth century is highlighted. The periodicals are characterized by their genre and typological structure, functional peculiarities and thematic range of publications; the places of storage are specified. Journals and bulletens «Izvestija Lutskogo obshestva sel'skogo hozajstva» (Lutsk, 1907–1914), «Sel'sko-hozajstvennaja chronica Volynskoj gubernii» (Zhytomyr, 1910–1915), «Bulletin' Volynskogo obshestva hmelevodstva o sostojanii hmelevyh plantacij Volynskoj gubernii» (Zhytomyr, 1914–1915), «Listok hmelevoda» (Zhytomyr, 1911–1917) and «Golos pchelovoda» (Zhytomyr, 1913–1915) are analyzed. Article is written on the basis of a complete sets of Volyn periodicals solid view, the use of rare archival documents and sources that are stored in the collections of major libraries and archives not only in Ukraine but also in Russia, including the Russian National Library, the Library of the Russian Academy of Sciences and the Russian State Historical Archive.

Key words: periodicals, Volyn, agricultural magazines, history, local history.

Стаття надійшла до редколегії
12.04.2013 р.

УДК 651.5(047)

Валентина Петрович

Нормативно-методичне регулювання інформаційної діяльності державних архівів України

У статті розглянуто нормативно-методичне регулювання інформаційної діяльності державних архівів України, що здійснюється задля забезпечення суспільства ретроспективною документною інформацією. Встановлено, що воно реалізується через нормативно-правові акти, які діють в архівній сфері на сучасному етапі розвитку архівної справи.

Ключові слова: інформація, архівна інформація, державний архів, інформаційна діяльність державних архівів, нормативно-правовий акт.

Постановка наукової проблеми та її значення. На сучасному етапі розвитку суспільства найвагомішим фактором є інформація, що швидкими темпами отримує першість у всіх сферах людського життя. За умови переходу до інформаційного суспільства архіви беруть активну участь у реалізації державної політики у сфері інформаційних відносин, здійсненні інформаційної діяльності, основними видами якої є одержання, зберігання, використання та поширення архівної інформації, що містяться в документах Національного архівного фонду України (НАФ). В умовах демократизації